

Peter Rahbæk Juels tale ved første budgetbehandling i Odense Byråd

Taler

Peter Rahbæk Juel
Borgmester i Odense

Dato

9. oktober 2019

Sted

Odense Rådhus

Omstændigheder

Talen blev holdt ved første budgetbehandling af budgettet 2020.

Der var engang.

Engang, hvor Odense var noget mindre end i dag. Hvor Overgade var belagt med toppede brosten. Og hvor mælken var noget, der blev afleveret i glasflasker af mænd i hestevogne.

Dengang, i efterkrigstiden, voksede Carlo Brandt op.

Carlos opvækst var barsk, men den var langt fra ualmindelig. Og i sidste uge fortalte Carlo mig om sin opvækst, da jeg besøgte ham i hans hjem på Gyldenstensvej.

Han fortalte mig om dengang, tilbage i 1943, hvor han flyttede til Bolbro sammen med sin mor og far – og ikke mindre end 6 søskende. Ind i en lille toethalvtværelses lejlighed.

De syv børn boede sammen i lejlighedens mindste værelse. Kun med nogle køjesenge og ikke så meget andet. Det er ikke særlig svært at forestille sig, hvor trængt det var. Eller hvordan det lugtede af søvn og sure tæer.

Men sådan var det. For som så mange andre familier på den tid måtte Carlos familie klare sig med én indkomst.

Moren arbejdede ikke. Hun passede lejligheden, køkkenet og børnene. For der var ikke andre til at hjælpe eller vise omsorg for hendes børn, hvis hun skulle ud

og tjene sine egne penge.

Carlos far havde i mange år arbejdet på Stålskibsværftet, inden det flyttede ud på Lindø. Hans profession var: Naglevarmer.

Det sluttede brat, da han faldt ned og kom til skade med ryggen. Det kunne have været en regulær katastrofe for Carlos familie.

For dengang var der ikke meget hjælp at hente, hvis man var syg. Eller gammel. Eller af andre grunde ikke kunne klare sig selv.

Familien var ens eneste sikkerhedsnet. Og sådan en ulykke kunne ikke bare frarøve familiens eneste indtægtskilde.

Det var også en ydmygelse ikke længere at kunne selv.

Helt så galt gik det heldigvis ikke hos Carlos familie.

Carlo voksede op og blev selv svejser på Lindø.

Kollegerne valgte ham som tillidsmand og senere fællestillidsmand. Og han blev endda valgt som den første medarbejderrepræsentant i værftets bestyrelse.

Her kom arbejderdrengen fra Bolbro til at sidde til bords med Mærsk McKinney Møller. Sammen med andre foregangsmænd og -kvinder kæmpede Carlo for et andet samfund.

Et samfund, hvor alle skulle regnes som ligeværdige. Og hvor alle skulle behandles retfærdigt og under ordentlige vilkår.

Carlo og generationerne før og efter ham knoklede for at skabe et bedre liv for dem selv og dem, der kom efter.

De kæmpede for at skabe det, vi i dag kender som velfærdssamfundet.

Et samfund, hvor ældre får den hjælp, de har brug for. Og hvor forældre kan stole på, at deres børn er i trygge hænder, når de kører afsted på arbejde om morgenen.

Et samfund, hvor vi bidrager til fællesskabet, fordi vi har tillid til, at det er det bedste sikkerhedsnet for de mennesker, der har brug for hjælp. Og når vi selv får brug for hjælp.

Derfor har vi i dag en kontrakt med hinanden. Om at du løfter, når du kan – og at fællesskabet løfter for dig, når du ikke selv kan.

Det velfærdssamfund, som Carlo og hans generation har afleveret til os, skal være grundstenen i vores forhandlinger om det kommende års budget.

Et budget i velfærdens tegn.

Et budget, der tager kampen op mod ledigheden.

Et budget, der har fokus på en bæredygtig udvikling.

Vi står ved en skillevej. Det samfund, som Carlo har kæmpet for, er på vej i den forkerte retning. Og velfærdskontrakten risikerer at smuldre mellem hænderne på os.

I Odense bliver vi 22 procent flere børn de næste 10 år. Og vi bliver næsten 50 procent flere ældre. Og selvom det er en god og sund udvikling, så sætter det vores velfærd under pres.

Hvis vi ikke gør noget, så betyder det, at vores ansatte skal løbe stærkere, end de allerede gør.

Hvis vi ikke gør noget, så betyder det, at en SOSU-medarbejder i fremtiden skal nå at besøge tre ældre mennesker på samme tid, som de i dag bruger på to.

Hvis vi ikke gør noget, så vil de vuggestuepædagoger, der i dag tager sig af vores allermindste børn, skulle tage sig af fem børn i stedet for fire.

Det er en hård opgave.

For vores ældre vil det betyde, at tiden til den menneskelige kontakt forsvinder. Og for vores børn vil det betyde, at vi går fra udvikling til opbevaring.

Det vil jeg ikke være med til!
Og det vil vi i byrådet ikke være med til!

Derfor har vi bedt landets klogeste hoveder om at kulegrave Odenses velfærd. De har slået to tykke streger under de udfordringer, der venter.

Task Force Velfærd har peget på, at vi i det kommende årti kommer til at mangle op mod 600 millioner kroner og 1.100 velfærdsmedarbejdere.

Og det er altså kun, hvis vi skal levere den samme kvalitet i velfærden, som vi gør i dag. Ikke hvis vi skal løfte den.

Den udfordring kan vi ikke løse alene. Derfor har vi startet en dialog med odenseanerne om velfærden.

Mere end 1.800 borgere har mødt op på velfærds møderne. Flere har engageret sig online. Og en gruppe på 100 borgere i Odense Borgerråd har brugt tre weekender på at grave sig dybt ned i problemstillingerne for at kunne give os deres anbefalinger.

På vegne af hele byrådet vil jeg gerne sige en stor tak til jer alle.

Én ting går igen fra alle vores møder med odenseanerne: Både unge og ældre er oprigtigt bekymrede for velfærden.

Det skal vi tage alvorligt. Og hvis vi vil velfærdssamfundet, skal vi handle. For der kommer ikke et bedre tidspunkt at gøre det på end nu.

Lige nu står vi på tærsklen til det, som kan blive Odenses årti.

Byen har aldrig været større. Siden 2013 er der skabt 7.000 nye private arbejdspladser. I dag huser vi en af verdens stærkeste robotklynger, og internationale koncerner investerer i alt fra Tinderbox til medicinsk cannabis og ejendomme.

Den udvikling er en forudsætning for, at vi kan finansiere velfærden. Derfor skal vi selvfølgelig holde fast i vores planer om at skabe vækst og arbejdspladser. Og vi skal have endnu højere ambitioner for, hvordan vi kan udvikle byen med omtanke.

For i den sidste tid har vi set, at ledigheden er steget. Alt for mange har endnu ikke fået del i den optimisme, som har fået taget i resten af byen.

Det er alvorligt for de mange mennesker, der har brug for en fast indtægt og en plads på arbejdsmarkedet. Og det er alvorligt, fordi det presser kommunens muligheder for at prioritere velfærden.

Derfor skal de bedre tider være gode for alle odenseanere. Og derfor skal vi handle nu.

Et bredt flertal af partier har allerede besluttet at flytte mere end 200 millioner kroner til den nære velfærd.

Det har været en hård omgang for hele organisationen. Og det betyder, at vi kommer til at sige farvel til mange ting, vi er glade for.

Det betyder, at vi kommer til at sige farvel til mange dygtige medarbejdere, der har skabt værdi på de områder, hvor de er ansat.

Men det har været vores politiske prioritering. Og den har været nødvendig for at sikre, at den velfærd, som vi kender i dag, også vil være der i de kommende år.

Det svære arbejde, som udvalgene har gjort i foråret, betyder, at vi nu har 200 millioner kroner, som vi kan prioritere til velfærden.

Og sammen med den aftale, som regeringen for nyligt har indgået med kommunerne, betyder det, at vi tager et vigtigt skridt i den rigtige retning. Men som finansministeren har sagt, betyder det på ingen måde, at alle problemer er løst. Vi må være hudløst ærlige om, at der stadig er lang vej, før vi er i mål.

Og hvis Folketinget ikke hjælper os fremadrettet, så skal vi inden for få år i gang med at finde endnu flere penge til velfærden.

Derfor vil jeg advare imod, at vi lader os friste af lette og kortsigtede løsninger.

Den fælles velfærd er vores fælles ståsted. Vores fundament i byen.

Den skal vi sikre med en Velfærdsplan-2030.

Jeg håber, at vi med årets budget kan gribe odenseanernes engagement og forpligte hinanden til at holde liv i den demokratiske samtale.

Jeg håber, at vi som ansvarlige partier kan lave en plan for, hvordan vi år for år kan sikre finansiering og udvikling af velfærden.

Og hvordan vi år for år kan sikre, at vi har medarbejdere nok. Og at de medarbejdere har det godt, når de er på arbejde.

For hvis vi skal skabe tryghed om velfærden, skal vi planlægge langsigtet og handle nu.

Og med en Velfærdsplan-2030 skal vi sikre, at der stadig er tid til nærværet. Hænder til omsorgen. Og energi til at udvikle medarbejdernes faglighed og tænke velfærd på nye måder.

Velfærdsprocenten har allerede været et vendepunkt. De 0,8 procent, som vi har hævet skatten med, har givet, hvad der svarer til 504 fuldtidsstillinger – direkte i børnehaver, på skoler og i ældreplejen.

Målet er at hæve skatten med en hel velfærdsprocent. Og i år hæver vi den i første omgang med 0,1 procent.

De penge, vi får ind, vil vi bruge til at styrke folkeskolen og sørge for, at der bliver lavet frisk mad fra bunden på flere af byens plejecentre.

Det giver skolerne bedre muligheder for at få alle børn med. Og det vil øge

livskvaliteten hos de ældre, der i hverdagen vil kunne dufte og smage et hjemmelavet måltid mad.

Jeg er ikke i tvivl om, at vi nok skal lykkes med velfærdsprocenten. Og at vi også lykkes med at omprioritere de 200 millioner kroner i dette års budget.

Men: Hvis vi synes, det er svært at finde pengene til velfærden, så bliver det endnu sværere at rekruttere fremtidens medarbejdere. Derfor skal vi være bedre til at tiltrække og fastholde dygtige medarbejdere. Flere pædagoger. Flere SOSU'er.

Det bliver ikke nemt.

Og på velfærdsmøderne. Online. Og i anbefalingerne fra Odense Borgerråd står det klart at odenseanerne bekymrer sig om medarbejderne.

De er kommet med forslag til, hvordan vi kan arbejde med en livsfasepolitik, der skaber et mere fleksibelt arbejdsliv.

Det foreslår jeg, at vi går i gang med nu.

De har understreget, at mindre bureaukrati og regler skal give medarbejderne mere frihed til at bruge deres faglighed og sunde fornuft.

Det foreslår jeg, at vi går i gang med nu.

Og så har rigtig mange odenseanere peget på, at vi skal være bedre til at udvikle vores velfærd sammen med byens mange frivillige.

Det foreslår jeg, at vi går i gang med nu.

Min ambition med det her budget er at få velfærden til at hænge sammen i fremtiden.

Men selv med omprioriteringerne. Selv med velfærdsprocenten. Og selv med en Velfærdsplan-2030, når vi ikke længere end det – at få det til at hænge sammen.

Derfor skal vi også hele tiden støbe videre på fundamentet under velfærden. Vi skal fortsat turde udvikle byen og hjælpe flere i arbejde.

For selvom flere odenseanere har fået et job siden 2013, så halter vi stadig bagud med landets sjettehøjeste ledighed.

Det er ikke godt nok.

For det betyder, at der stadig er alt for mange odenseanere, som ikke har kolleger at dele hverdagen med. Og som ikke får penge ind på lønkontoen.

Samtidig presser det kommunens muligheder for at prioritere velfærden, når mange er uden job.

Det bliver ikke bedre af den skæve fordeling af beskæftigelsestilskuddet. For det betyder, at vi hvert år betaler 100 millioner kroner til andre fynske kommuner. Selvom vi er den kommune, der har de største udfordringer med ledigheden.

Det er simpelthen ikke rimeligt.

Derfor er mit budskab også til Christiansborg: Vi har brug for en retfærdig fordeling af statens beskæftigelsestilskud og en ny udligningsreform. For ellers bliver skævheden ved med at vokse år for år.

Det betyder selvfølgelig ikke, at vi bare skal sidde på hænderne og vente. Vi skal selv gøre alt, hvad vi kan, for at hjælpe flere i arbejde.

Derfor er jeg glad for, at beskæftigelses- og socialrådmanden i sidste uge præsenterede en plan.

Med den plan i hånden kan vi skrue op for de indsatser, der kan få flere af vores ledige akademikere og nyuddannede i job.

Samtidig skal vi se de ledige som en ressource.

En ressource vi har brug for på velfærdsområderne. For selvom byens ledige måske ikke har den faglige ballast. Så har flere, i kraft af deres livserfaringer,

nogle menneskelige egenskaber, som vi helt sikkert kan bruge på velfærdsområdet.

En anden konkret opgave, som vi står over for, er at skabe en ny erhvervs- og vækstpolitik.

En ny politik, der er med til at sikre udvikling, vækst og nye arbejdspladser. Og som har bæredygtighed som sit centrale omdrejningspunkt.

De indsatser og investeringer, som vi allerede har lavet, har skabt resultater.

For eksempel i turismen. Flere har fået øjnene op for Odense. Mange flere overnatter i byen. Og der er skabt næsten 300 jobs på hoteller og restauranter.

Vi kan også se det inden for medicinsk cannabis, hvor virksomhederne selv forventer, at de kan skabe op mod 600 nye fynske jobs på få år.

Vækstpolitikken har virket og sat gang i byen. Vi er på vej i den rigtige retning. Nu er det tid til, at vi tager skridtet videre.

Vi har fokuseret meget på robotvirksomhederne. Og det skal vi blive ved med. Robotindustrien er et fyrtårn, som har sat Odense på verdenskortet.

Branchen er vokset fra en håndfuld spæde start-ups til en milliardindustri med flere tusinde medarbejdere. Og det ser kun ud til at fortsætte opad.

Derfor skal vi holde fast i vores ambition om at gøre Odense til verdens bedste robotby.

Vi skal blive ved med at dyrke og hjælpe de økosystemer, der skaber vækst og arbejdspladser. Og vi skal have modet til at satse på nye tendenser.

Men det betyder ikke, at vi må glemme de små og mellemstore virksomheder. Tværtimod!

Vi skal sørge for, at det er nemt og smidigt at drive virksomhed i Odense.

Uanset om du er en fremadstormende virksomhed med hundredvis af ansatte. Eller om du er en enkeltmandsvirksomhed. Vores arbejde for vækst må aldrig blive med skyklapper på. For vi har et enormt hensyn at tage. Til vores by. Til vores land. Til hinanden.

Så selvom årets budgetforhandlinger står i velfærdens tegn. Så skal det også være et bæredygtigt budget.

Det betyder, at vi fortsat skal være økonomisk ansvarlige og holde hus med pengene. Og at vi fortsat skal have modet til at investere i en stærkere by, der er godt rustet til fremtiden.

Og vi skal også måle os selv på, hvordan vi tager os af hinanden, og hvordan vi tager os af miljøet og vores klima.

Her i Odense har vi allerede vist, at vi er klar til at gå forrest. At vi er klar til at tage ansvar. Det skal vi blive ved med.

Derfor skal vi være en aktiv medspiller i regeringens ambition om at reducere Danmarks CO₂-udledning med 70 procent.

For at nå ambitionen skal vi kigge på den måde, vi producerer energi på.

Det tog vi hul på allerede sidste år, da vi besluttede at fremrykke udfasningen af kul på Fynsværket til 2025.

For at nå ambitionen skal vi samtidig omlægge vores kollektive transport til mere klimavenlige transportformer. For eksempel med letbanen.

Og for at nå ambitionen skal vi sikre, at når vi renoverer og bygger ny, så gør vi det på en bæredygtig måde.

Samtidig er det mit mål, at vi skal være den storby i Danmark, hvor luften er renest, og hvor færrest dør på grund af partikelforurening.

Men hvis vi for alvor skal rykke Odense i en markant og mere bæredygtig retning, så kræver det, at vi bliver endnu bedre til at indgå i partnerskaber.

For kampen for en bæredygtig fremtid lykkes kun, hvis vi tænker og står sammen på tværs af erhvervsliv, græsrodder og alle andre relevante aktører.

Derfor vil jeg gerne i dag give et bæredygtighedsløfte. Og jeg håber, at hele byrådet vil være med.

Vi skal som kommune gå forrest og være klar til at indgå og investere i flere store partnerskaber, der kan forandre og skabe et mere bæredygtigt Odense.

Over de seneste måneder har vi allerede gjort os gode erfaringer med at invitere byen ind til dialog.

Og hen over foråret og sommeren har borgerne bragt forsamlingshuskulturen tilbage til Odense.

Jeg mener, at vi har ramt en guldåre. Odenseanernes engagement har været imponerende.

Derfor bør vi lade samtalen i byen løbe som en rød tråd gennem mange af de ting, vi gør i de kommende år.

For som politikere skal vi turde at tage de svære beslutninger. Men vi skal også turde at tage samtalen. At lytte til borgerne i Odense.

Det skal vi ikke kun gøre, når de hvert fjerde år sætter deres kryds i stemmeboksene. Det skal vi også gøre imellem valgene.

Derfor er jeg også rigtig glad for, at så mange af byrådets medlemmer er gået helhjertet ind i den dialog, vi har haft med borgerne om velfærden.

Tak for den tid og energi, I har lagt.

Den demokratiske samtale er forudsætningen for, at vi kan skabe så store forandringer, som vi kommer til at gøre i de kommende år.

Så selvom Taskforcen har afleveret deres anbefalinger. Selvom Odense

Borgerråd har afrapporteret. Og selvom det sidste velfærdsmøde har været holdt.

Så er den demokratiske samtale kun lige begyndt.

For vi skal i dialog med erhvervslivet, når vi skal udvikle en ny og bæredygtig erhvervs- og vækstpolitik.

Vi skal i dialog med lokalområderne, når vi laver velfærdsaftaler i de bydele, hvor skolernes børnetal er lave.

Og vi skal i dialog med de unge og studerende, når vi skal finde ud af, hvordan vi forebygger ensomhed og skaber rammerne om det bedst mulige studieliv.

For i Odense skal vi stå sammen. Om at skabe bæredygtig vækst og flere arbejdspladser. Om at tage ansvar for vores klima. Og om at sikre vores fælles velfærd i Odenses årti.

I dag er Carlo Brandt 83 år. Han bor i en by, der aldrig har været større. Mælken klirrer ikke længere gennem gaderne, men kan findes i mere end 12 forskellige udgaver på nemlig.com.

Sammen med andre foregangsmænd og -kvinder har Carlo givet os et samfund med et markant bedre udgangspunkt, end han selv havde, da han voksede op.

Vi har i dag et samfund, hvor alle børn har adgang til en god uddannelse. Og hvor fællesskabet står klar til at hjælpe, når livet bliver svært.

Det er et samfund, som nogen måske tager for givet. Og hvor Carlos opvækst i efterkrigstidens Bolbro kan føles som en meget fjern fortid.

Men de muligheder, vi har i dag. Og den tillid, som vi har til hinanden og til velfærdssamfundet. Det har Carlo og andre kæmpet sig til.

Nu er det vores tur til at kæmpe for ham og for det velfærdssamfund, som vi kender i dag. Det er vores ansvar at sikre, at Odenses årti også bliver Carlos årti.

Det er vores ansvar at sikre, at børnene i vores by får bedre muligheder i livet

end tidligere generationer.

Derfor bliver det næste årti afgørende.

For hvis vi handler klogt og hurtigt, kan vi sikre og forny velfærden.

Men mangler vi til gengæld modet til at træffe de svære beslutninger og tænke langsigtet – ja, så risikerer vi, at vores velfærd bliver så ringe, at samfundskontrakten smuldrer mellem hænderne på os.

Derfor er det nu, vi skal beslutte os.

Skal vi være der for hinanden, når der er brug for det?

Skal vi vise, at vi har viljen til at skabe de bedst mulige vilkår for alle odenseanere?

Eller skal tilliden til hinanden og til velfærdssamfundet bare være noget, der var engang?

Jeg synes, vi skylder både tidligere og kommende generationer at handle nu.

Det var mine ord.

Inden jeg giver ordet videre til den første taler, skal jeg lige gøre opmærksom på, at budgetsagen er undergivet to behandlinger.

I dag forholder vi os til at sende sagen til andenbehandling og til at fastsætte en frist for at komme med ændringsforslag.

Kilde

Manuskript tilsendt fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Politisk tale, Socialdemokratiet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/borgmester-peter-rahbaek-juels-tale-ved-foerste-budgetbehandling-i-odense-byraad-2019>